

D · N

7/10 1936

Kring tidningsaffären

Så gott som hela pressen diskuterar de båda Kreugertidningarnas överlåtelse till socialdemokratin. Undantag är de organ som skall försäljas, nedläggas eller omläggas. Där säger man ingenting eller stannar vid torftiga, oförbindliga eller genomskinligt vilseledande deklamationer; Aftonbladet innehåller dock några personliga ord av Kreugerpressens främste politiske journalist. Medan ägarna förhandlar i hemlighet är tidningsmännen, vilkas öde det gäller, tysta eller otydliga. Det klargör bättre än något annat det förmedrande i situationen.

Den privatägda, men av oberoende och ansvariga publicister ledda pressen är ett nödvändigt inslag i nyhetsförmedling och opinionsbildning, om inte vår debatt skall reduceras till propaganda för partier och organisationer och därmed mista det personliga, särpräglade och avvikande. Ingenjör Kreugers tidningar har varit exempel på hur den privata äganderätten kan missbrukas på detta område; de har i stor utsträckning varit språkrör för en enskild mans intressen och syften, och redaktörerna har fått kapitulera eller ge sig av. Själva försäljningen av dessa tidningar har haft samma karaktär av själviskhet, hänsynslöshet och maskering. Man har gått till verket utan att rådföra sig med, utan att underrätta de anställda ens inom de så kallade tidningsledningarna. Det är svårt att tänka sig förfaranden som är mer ägnade att diskreditera den fria företagsamhet, den enskilda äganderätt för vilka de båda avyttrade publikationerna arbetat. Ett bättre slagnummer i en socialiseringspropaganda är inte lätt att finna. Det paradoxala är att socialdemokratin för tillfället är ur stånd att begagna det skedda i agitation för planhushållning och statsdrift på detta område — ty det är socialdemokratin som är ena parten i transaktionen, det är den som möjliggjort denna farliga triumf för privatkapitalismen i ordets sämsta mening.

Att vårt största politiska parti vill vidga sin press och att från denna synpunkt inköpet är försvarligt har vi tidigare understrukt. Frågan är om den taktik som här begagnas är den riktiga, om den i avsevärd omfattning skall lyckas. Socialdemokratin eller Landsorganisationens tidningar har under de senaste årtiondena dämpat ned sin politiska aktivitet, de har blivit mera objektiva i sin nyhetsförmedling, mindre ensidiga i sin bild av samhället och världen. I strävan att vinna popularitet har man rent av gått till camouflagening av det partipolitiska syftet, såsom då Socialdemokraten omdöptes till Morgontidningen. Detta har på grund av skilda omständigheter inte hjälpt. LO har inte blott startat tidningar, organisationen har också med tiotals miljoner måst underhålla under lång tid etablerade tidningar för att de inte skall behöva nedläggas. Det underliga läget har uppstått att Sveriges arbetare betalar partitidningarna genom bidrag till fackföreningarna, men inte köper dem. Det naturliga förhållandet att en tidning lever på sina läsare har inte uppnåtts. Påtryckning och propaganda, avsedda att förmå till inköp av partitidningarna, ansatser till bojkott av andra tidningar har inte lyckats. De svenska arbetarna håller på sin rätt att läsa vad de vill, att inte köpa tidning på kommando.

Det stora tidningsköpet innebär ett nytt och sensationellt steg i socialdemokratin tidningspolitik. Man vill göra affär inte bara i tidningar, utan också i publik. Det uppenbara syftet är att utnyttja tidningsprenumeranternas och tidningsläsarnas begripliga konservatism, deras tendens att fasthålla vid den tidning de är vana vid. De hundratals som vänjt sig vid att köpa Stockholms-Tidningen och Aftonbladet skall, så räknar man, fortsätta att läsa dessa tidningar och därigenom nästan omedvetet bibringas en politisk upp-

fattning som passar de nya ägarna. Denna väldiga spekulation i publikens slöhet är ett märkligt inslag i den stora affären. Att den skulle lyckas verkar osannolikt med tanke på att den svenska allmänheten, inte minst genom socialdemokratin insatser, blivit politiskt reflekterad. Den köper inte tidningar efter politisk åsikt, men den har reda på vilken politik deras tidning företräder.

På många håll har framhållits att i varje fall en klarläggning av de överförda tidningarnas politiska linje bör krävas. Inte kan väl socialdemokratin, vars tidningar helt naturligt — om också i vikande grad — varit de mest politiserade, övergå att hålla tidningar vilkas egenart skulle bestå i politisk suddighet eller i likgiltighet för det politiska. Meningen med köpet kan väl inte vara att endast "neutra-

lisera", att skapa en nyhetspress utan hållning. Denna linje har visserligen företrätts av den person som av outränsaklig anledning blev det socialdemokratiska partiets stämma i radion vid tidningsköpet, borgarrådet Mehr. Hr Mehr förklarade i en redan beryktad vändning att de nyförvärvade tidningarna särskilt skall ägna sig åt "sport, kultur och allsköns nyheter av olika slag". Men det vore säkert att alltför grovt förolämpa hr Mehrs intelligens att anta att han på denna punkt yttrade sig i god tro.

En bättre, mera välskrivna, mera intellektuellt och ideologiskt reflekterad socialdemokratisk press vore ett värde i svensk debatt. Det är möjligt att partiets nya förvärv är ett steg i den riktningen — vad som hittills framkommit tyder inte på det.